

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา
อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
Development of Local Curriculum on Coconut in Thaka Thepsuwanchanwittaya School
Amphawa District in Samutsongkhram Province Through Participatory Action Research.

เอกราช แสงสว่าง¹, และกาญจนา บุญสง²

Ekkarach Saengsawang¹, and Kanchana Boonsong²

¹นักศึกษา ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

²อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Master Student of Education Administration Program Faculty of Education Phetchaburi Rajabhat University

²Lecturer from Faculty of Education Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: ggggg7243@gmail.com

Received: 18 March 2021

Revised: 19 April 2021

Accepted: 22 April 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และ 2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกภาคสนาม แบบสอบถามความแบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 67 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคาของโรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 1.1) บริบทตำบลท่าคา และ 1.2) มะพร้าวที่ทำคา แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ (1) ประวัติความเป็นมาของการปลูกมะพร้าวที่ทำคา (2) พันธุ์มะพร้าวที่ทำคา และ (3) อาชีพจากการนำส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าวไปใช้ประโยชน์ และ 2) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคาของโรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ผลการทดลองใช้หลักสูตร ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 28.34 และจากการประเมินโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนมีจิตสำนึก ตระหนักและเห็นคุณค่าของมะพร้าวและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนหลักสูตรนี้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purposes of this research were to 1. to study local knowledge about coconut in Thaka, Amphawa District, in Samutsongkhram Province and 2. to develop local curriculum on Coconut in Thaka, for Thepsuwanchanwittaya School, Amphawa District, in Samutsongkhram Province Through Participatory Action Research. It is a blend of qualitative and quantitative research. There were research instruments, including field records, opinion questionnaire, interview and achievement test. And there are 67 target groups who come from

purposive sampling. The data that collected from questionnaires were analyzed using descriptive statistics consisting of percentage, mean and standard deviation. And the data that collected from the documents interview forms and recorded forms were used for content analysis. The results of this study show that: 1) The local knowledge on coconut in Thaka, Amphawa District, in Samutsongkhram Province consists of (1) Tha Kha sub-district context. And (2) coconut in Thaka: there are three issues such as (1) History of coconut cultivation in Thaka, (2) Coconut varieties in Thaka. and (3) Occupation from the use of different parts of the coconut. And 2) The development of local curriculum on coconut in Thaka, Amphawa District, in Samutsongkhram Province consisting of the structure of curriculum, local learning, learning units and learning management plan is suitable and consistent with the local environment and suitable for students. The result of this research that there is higher score of aftering test than the previous 28.34 percent. The evaluation of the local curriculum from stakeholders is the students are conscious, recognize and appreciate the coconuts and their careers. The students are able to apply the knowledge gained from taking this course and can be applied in life.

Keywords: Development of Local Curriculum, Participatory Action Research

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และมีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นภารกิจหลักของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นแนวทางในการให้สังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน โดยการให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วย ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและแต่ละโรงเรียนนั้น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Action Research) มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก ในแง่ของการได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสถานศึกษาชั้นพื้นฐานทุกสถานศึกษาต้องเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน แผนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการวิจัยของครู เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าในท้องถิ่น จะทำให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตหรือชุมชน นักเรียนจะได้รับความรู้ในท้องถิ่นจากการปฏิบัติจริง ครูผู้สอนจะรู้จักท้องถิ่นเพื่อจะได้นำประเด็นของท้องถิ่นมาสร้างเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งครูจะต้องไปลงพื้นที่เพื่อหาประสบการณ์จริง สร้างข้อมูลที่มีหลักฐานเชื่อถือได้ แล้วนำมาสร้างเป็นบทเรียนให้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง (ซูชัย มินุช, 2555, น.5) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการดำเนินการในการปรับปรุง ขยาย หรือเพิ่มรายละเอียด เนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ โดยให้มีความสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ แล้วนำไปใช้ในชีวิตได้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้จักท้องถิ่น เกิดความรัก และความผูกพันมากขึ้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำคัญและจำเป็น เพราะจะทำให้หลักสูตรที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคม หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ก็ย่อมจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

นั้น ๆ ได้มากที่สุด ซึ่งผู้ใช้หลักสูตรต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย (กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม, 2556; อ้างถึงใน ปญญญา สังขพันธ์, 2560, น.3)

ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีประวัติมาจากตลาดน้ำท่าคา แต่เดิมเรียกว่าตลาดนัดท่าคา ซึ่งทำการค้าขายอยู่ที่ท่านบท่าคา (หมู่ที่ 5 ตำบลท่าคาในปัจจุบัน) โดยพ่อค้าแม่ค้าชาวท่าคาและตำบลใกล้เคียงซึ่งอยู่ในอำเภอมัทพวา อำเภอบางคนที่ และบางส่วนมาจากทางราชบุรี จะพายเรือนำสินค้าทางการเกษตรมายังท่านบท่าคา และฝั่งอำเภอมัทพวา ก็จะนำสินค้าจำพวกอาหารทะเลมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันบนท่านบท่าคา ซึ่งจะมีนัดกันในวันขึ้นและแรม 2 ค่ำ, 7 ค่ำ และ 12 ค่ำ โดยเหตุผลที่นัดกันอย่างนี้เพราะจะได้ไม่ซ้ำกับนัดใกล้เคียง แต่เนื่องจากมีบางคนมาดักซื้อสินค้าระหว่างทางเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ จึงทำให้มีการถอยร่นลงมาจนถึงที่อยู่ปัจจุบัน คือ หมู่ที่ 2 ตำบลท่าคา และเปลี่ยนชื่อเรียกเป็นตลาดน้ำท่าคา ชาวตำบลท่าคามีวิถีชีวิตการค้าขายทางเรือ แต่เดิมจะเป็นการทำอาชีพปลูกสวนยาจัด ปลูกหอมกระเทียม ปลูกผักกาดหอม แต่เนื่องจากเมื่อถึงฤดูน้ำหลากทำให้เกิดน้ำท่วมบ่อยจึงทำให้เปลี่ยนมาเป็นการปลูกมะพร้าวแบบกร่องแทน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคา, 2562, เว็บไซต์)

โรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ปีการศึกษา 2563 มีนักเรียน 165 คน ในการบริหารหลักสูตรผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำจัดทำหลักสูตร สร้างความร่วมมือและประสานงานกับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยในการจัดทำหลักสูตร ต้องจัดให้มีข้อมูลที่เป็นข้อมูลสารสนเทศ พร้อมทั้งต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาและส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร และประเมินคุณภาพของหลักสูตร รวมถึงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ทันสมัย ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น (ชูชัย มินุช, 2555, น.4)

ดังนั้น จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยามีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวที่ท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจัดทำเป็นหลักสูตรบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพราะโรงเรียนยังไม่มี การนำองค์ความรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับมะพร้าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และยังมีหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับมะพร้าว ทั้งที่โรงเรียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีมะพร้าว หากโรงเรียนได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับมะพร้าว รวมถึงให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับมะพร้าวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และให้ข้อมูลจนเกิดเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับมะพร้าว จะทำให้นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้จากท้องถิ่นด้วยตนเอง และเห็นคุณค่าขององค์ความรู้จากการที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง นำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน เพราะนักเรียนได้เรียนรู้อย่างจริงจัง สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ท่าคา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ท่าคา โรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยา อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรจำนวน 67 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) บุคลากรในโรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยา ได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ครู 5 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 44 คน รวม 50 คน และ 2) บุคลากรในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 12 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 คน ผู้ปกครอง 1 คน รวม 17 คน โดยกลุ่มเป้าหมายมาจากการเลือกพื้นที่เป้าหมาย คือ ตำบลท่าคา ซึ่งมี 12 หมู่บ้าน และโรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่ องค์ความรู้ที่ได้จากการลงพื้นที่ทั้ง 12 หมู่บ้าน พบว่า เหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ฯ สังคมศึกษา ฯ และการงานอาชีพ

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องมะพร้าวที่ท่าคา ความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ท่าคา และผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น การถอดบทเรียน และการจัดคืนความรู้ 2) แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน 3) แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวที่ท่าคา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สามารถจำแนกแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

3.1 ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น มีการดำเนินการ คือ (1) ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยทำการศึกษาประเด็นวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ท้องถิ่นโดยการศึกษาองค์ความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับมะพร้าวในทุกมิติ และ (2) ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม กำหนดประเด็นเกี่ยวกับความจำเป็น ความต้องการ และขอขยายเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยผู้วิจัย ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้ร่วมวิจัยร่วมสนทนาและแสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยประมวลความเห็นทั้งหมดเพื่อสรุปให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีการดำเนินการ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่าง และ (2) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นการนำร่างหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมาหาประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการวิพากษ์หลักสูตร เพื่อนำผลความคิดเห็น การวิพากษ์หลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ แล้วทำการสังเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.3 ระยะที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยผู้วิจัยและคณะ นำร่างหลักสูตรท้องถิ่น ไปทดลองใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้หลักสูตร ขั้นที่ 2 การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีการประเมินผล 3 ด้าน คือ (1) ด้านความรู้และความเข้าใจของนักเรียน ทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพต่าง ๆ และคุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพต่าง ๆ (2) การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น โดยประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในชุมชน ทำการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นโดยการสัมภาษณ์ และ (3) การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ถอดบทเรียนและจัดคืนความรู้ โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินด้านขอขยาย เนื้อหาสาระ องค์ประกอบ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผู้เกี่ยวข้องในชุมชนโดยการสัมภาษณ์ และขั้นที่ 3 การปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ผู้วิจัยและคณะนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรฉบับร่างมาปรับปรุงจนได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวที่ท่าคา ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามและแบบทดสอบต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ผลการศึกษาของคความรูู้

ผลการวิจัยพบว่า บริบทตำบลท่าคา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย สภาพทั่วไป ประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง เนื้อที่ ภูมิประเทศ อาณาเขตติดต่อ การแบ่งเขตการปกครอง สภาพทางสังคมและการบริการพื้นฐาน มะพร้าวที่ทำคา แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ประวัติความเป็นมาของการปลูกมะพร้าวที่ทำคา เริ่มต้นจากที่สมัยก่อนชาวบ้านทำการยกร่องปลูกไม้ล้มลุกที่บริเวณด้านบนของร่องสวน ส่วนในท้องร่องปลูกข้าว แต่ในเวลาต่อมาเมื่อน้ำเค็มดันสูงขึ้นจนถึงบริเวณนี้ ชาวบ้านไม่สามารถปลูกพืชล้มลุกและข้าวได้ จึงเปลี่ยนเป็นปลูกต้นมะพร้าวแทน 2) พันธุ์มะพร้าวที่ตำบลท่าคา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามประโยชน์และการทำอาชีพ ได้แก่ (1) มะพร้าวที่ใช้ทำน้ำตาลมะพร้าว (2) มะพร้าวที่เก็บเอาผลขาย และ (3) มะพร้าวที่นำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ และ 3) อาชีพจากการนำส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าวไปใช้ประโยชน์ ได้แก่ (1) อาชีพทำน้ำตาลมะพร้าว (2) อาชีพทำบ้านนกกจาก กะลามะพร้าว (3) อาชีพสานทางมะพร้าว (4) อาชีพทำมะพร้าวขอ (5) อาชีพทำมะพร้าวขาว (6) อาชีพเหลาไม้กวาดทางมะพร้าว (7) อาชีพเก็บน้ำตาลใส่ขาย และ (8) อาชีพเพาะพันธุ์มะพร้าวขาย โดยการปลูกมะพร้าวที่ทำคาจะแตกต่างจากที่อื่น โดยจะทำการปลูกแบบยกร่อง และเป็นพื้นที่ที่ต้นมะพร้าวสามารถรับสารอาหารได้จากน้ำ 3 ประเภท คือ น้ำเค็ม น้ำกร่อย และน้ำจืด ซึ่งแต่ละน้ำมีสารอาหารต่างชนิดกัน รสชาติของมะพร้าวจึงแตกต่างจากพื้นที่อื่นที่ปลูกมะพร้าวอีกด้วย

2. ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ผลการวิจัยพบว่า

2.1 โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่น มีองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ

2.2 สารการเรียนรู้ท้องถิ่น ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย ซึ่งคัดเลือกมาเพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยบูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และการงานอาชีพ

2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผน ใช้เวลาในการสอน 24 คาบ โดยองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย สารสำคัญ เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

2.4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง มะพร้าวที่ทำคา หลังจากได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและคณะ ได้นำสารการเรียนรู้ท้องถิ่นไปทดลองใช้ในระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2563 – 10 พฤศจิกายน 2563 ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทพสุพรรณชาญวิทยา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 44 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น ก่อนเรียนและหลังเรียน มีผลดังตารางต่อไปนี้

	คะแนนก่อนเรียน		คะแนนหลังเรียน		เพิ่มขึ้น
	μ	σ	μ	σ	คะแนน
เฉลี่ย	10.66	2.56	19.16	2.19	8.50
ร้อยละ	35.53		63.87		28.34

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนหลักสูตรนี้มีคะแนนสอบหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่า $\mu = 10.66$, $\sigma = 2.56$ คิดเป็นร้อยละ 35.53 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่า $\mu = 19.16$, $\sigma = 2.19$ คิดเป็นร้อยละ 63.87 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 28.34

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านทักษะการประกอบอาชีพจากมะพร้าวที่ทำคา มีรายละเอียด ดังนี้

การปฏิบัติ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
1. ความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์	3	2.77	0.42
2. ความตั้งใจในการฟังการสาธิต	3	2.68	0.47
3. ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	3	2.68	0.47
4. การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น	3	2.77	0.42
5. มีทักษะจำเป็นในการทำชิ้นงานนั้น ๆ	3	2.70	0.46
รวม	15	13.60	1.99

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินด้านทักษะการประกอบอาชีพจากมะพร้าวที่ทำคา มีคะแนนเฉลี่ยรวม 13.60 คะแนนอยู่ในระดับดี การปฏิบัติที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความพร้อมในการเตรียมอุปกรณ์ ($\mu = 2.77$, $\sigma = 0.42$) และการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น ($\mu = 2.77$, $\sigma = 0.42$) รองลงมา ได้แก่ มีทักษะจำเป็นในการทำชิ้นงานนั้น ๆ ($\mu = 2.70$, $\sigma = 0.46$) และน้อยที่สุด ได้แก่ ความตั้งใจในการฟังการสาธิต ($\mu = 2.68$, $\sigma = 0.47$) และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ($\mu = 2.68$, $\sigma = 0.47$)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพต่าง ๆ ของนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

คุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพต่าง ๆ	คะแนนเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ความหมาย
ความซื่อสัตย์สุจริต	2.82	0.39	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
ความซื่อสัตย์สุจริต	2.82	0.39	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
ความมีวินัย	2.64	0.49	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
ความพอเพียง	2.89	0.32	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
ความมุ่งมั่นในการทำงาน	2.80	0.41	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
รักในท้องถิ่นท่าคา	3.00	0.00	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี
รวม	14.5	1.31	มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทพสุวรรณวิทยุวิทยา ในการเรียนหลักสูตรท้องถิ่นนี้ ในภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี เมื่อแยกพิจารณาทางด้าน พบว่าคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียนสูงสุด ได้แก่ ความรักในท้องถิ่นท่าคา ($\mu = 3.00$, $\sigma = 0.00$) รองลงมา ได้แก่ ความพอเพียง ($\mu = 2.89$, $\sigma = 0.32$) ความซื่อสัตย์สุจริต ($\mu = 2.82$, $\sigma = 0.39$) และความมุ่งมั่นในการทำงาน ($\mu = 2.80$, $\sigma = 0.41$) ตามลำดับ และคุณลักษณะในการทำงานของนักเรียนต่ำสุด ได้แก่ ความมีวินัย ($\mu = 2.64$, $\sigma = 0.49$)

2.5 ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น มีการประเมินผลนักเรียนก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการใช้หลักสูตร โดยใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะการประกอบอาชีพ และแบบประเมินคุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพ ครูผู้สอนมีความเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นนี้เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการ

สอน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีขั้นตอนและการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ทำให้จัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนให้ความสนใจ และปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้ นักเรียนเคารพในภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งใจเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกคนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน มีความภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วม ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในชุมชน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสามารถและถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีความสนใจและซักถามความรู้ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เรื่อง มะพร้าวที่ทำคา และสามารถปฏิบัติการประกอบอาชีพจากมะพร้าวที่ทำคาได้

2.6 ผลการจัดคืนความรู้ท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้นำชุมชนร่วมกันประเมิน ปรากฏว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมีความพอใจในการทดลองใช้หลักสูตร เนื้อหาสาระขององค์ความรู้ เรื่อง มะพร้าวที่ทำคา มีความถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน โดยในการศึกษาองค์ความรู้ และองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น มีความสมบูรณ์ ทั้งในด้านของโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ของหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้จริง และความรู้ที่ได้มีความสำคัญต่ออนาคตของท้องถิ่น มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน และควรดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับมะพร้าวที่ทำคา ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนและชาวชุมชนทำคา ตลอดจนผู้ที่สนใจจะเข้ามาศึกษาต่อไป ซึ่งจะส่งผลทำให้นักเรียนและชาวชุมชนทำคาเกิดความรักและหวงแหนในท้องถิ่น และทำให้เกิดการอนุรักษ์ในเรื่องราวเกี่ยวกับมะพร้าวและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าวของชาวทำคาคงอยู่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุวรรณชาญวิทยา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1) บริบทตำบลทำคา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วย สภาพทั่วไป ประวัติความเป็นมา ที่ตั้ง เนื้อที่ ภูมิประเทศ อาณาเขตติดต่อ การแบ่งเขตการปกครอง สภาพทางสังคมและการบริการพื้นฐาน 2) มะพร้าวที่ทำคา แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ (1) ประวัติความเป็นมาของการปลูกมะพร้าวที่ทำคา (2) พันธุ์มะพร้าวที่ทำคา และ (3) อาชีพจากการนำส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าวไปใช้ประโยชน์

2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุวรรณชาญวิทยา อำเภอมัญพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำคา มี 12 องค์ประกอบ 2) สารการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวที่ทำคา ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย ซึ่งทั้ง 5 หน่วยคัดเลือกมาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยบูรณาการใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯ สังคมศึกษา ฯ และการงานอาชีพ 3) แผนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 9 แผน ใช้เวลาในการสอนจำนวน 24 คาบ 4) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า (1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า นักเรียนที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นนี้แล้ว มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.34 (2) ผลการประเมินด้านทักษะการประกอบอาชีพ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวม = 13.60 อยู่ในระดับดี และ (3) ผลการประเมินคุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพต่าง ๆ พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยรวม = 14.15 อยู่ในระดับดี 5) ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า มีการประเมินผลนักเรียนในทุกขั้นตอน โดยใช้แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลทักษะการประกอบอาชีพ และแบบประเมินคุณลักษณะขณะปฏิบัติการทำอาชีพต่าง ๆ ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นนี้เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นนี้มีขั้นตอนและกระบวนการ

จัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบ ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความสนใจ และปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้ นักเรียนเคารพภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งใจฟังการสอนเป็นอย่างดี และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน และภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสามารถ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนสนใจและซักถามความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้นักเรียนมีความรู้และปฏิบัติการประกอบอาชีพจากมะพร้าวที่ทำค่าได้ และ 6) ผลการจัดคืนความรู้ท้องถิ่น ปรากฏว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนพอใจในการทดลองใช้หลักสูตร องค์ความรู้มีความถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถใช้ในการเรียนการสอนได้จริง ซึ่งความรู้ที่ได้มีความสำคัญต่ออนาคตของท้องถิ่น มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ควรดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับมะพร้าวที่ทำค่า ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนและชุมชนทำค่า ตลอดจนผู้ที่สนใจจะเข้ามาศึกษาต่อไป

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำค่า โรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุวิทยา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำค่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์ความรู้ เรื่องมะพร้าวที่ทำค่า มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ 1) ประวัติความเป็นมาของการปลูกมะพร้าวที่ทำค่า 2) พันธุ์มะพร้าวที่ทำค่า และ 3) อาชีพจากการนำส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าวไปใช้ประโยชน์ โดยนำองค์ความรู้จากท้องถิ่นที่ผู้วิจัยทำการศึกษามาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาได้นำไปใช้กับนักเรียน และนักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปญญญา สังขนันท์ (2560, น.124) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดมหาสารคาม โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง ตำบลนางตะเคียน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม คือ (1) บริบทที่บ้านลาดเป้ง (2) พันธุ์มะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง และ (3) ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่วัดลาดเป้ง จะเห็นได้ว่าในองค์ความรู้ต้องมีเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทของท้องถิ่น ชนิดหรือพันธุ์ของสิ่งที่ต้องการศึกษา และการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำค่า โรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุวิทยา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวที่ทำค่า เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสม ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดความเหมาะสมของชั้นเรียนและนักเรียน การออกแบบและจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง การออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ซึ่งได้นำแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของปรีชา จันทรัสสิริเวช (2548; อ้างถึงในชูชัย มินุช, 2555, น.52) สำลี รักสุทธี (2544; อ้างถึงในณภัทร ศิลปคร, 2553, น.26) และวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542; อ้างถึงในมัทธินญา บัวชื่น, 2553, น.66) ตลอดจนการนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของนางนภัส คุ้มรัฐเที่ยงกุล (2554, อ้างถึงในปญญญา สังขนันท์, 2560, น.38) และธีรวุฒิ เอกะกุล (2552; อ้างถึงในบงกชพร กรุดนาค, 2555, น.34) ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อแก้ไขปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้น หรือเพื่อพัฒนาส่งเสริมสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีขึ้น โดยการให้นักวิจัยและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ดำเนินการวิจัยร่วมกันทุกขั้นตอนของการทำวิจัย โดยใช้หลักความเป็นประชาธิปไตยในการดำเนินงานและนำผลปฏิบัติการมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาสิ่งหนึ่งสิ่งใดในพื้นที่การวิจัยให้ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2552; อ้างถึงในปญญญา สังขนันท์, 2560, น.37) ดังนั้น การวิจัยครั้ง

นี่จึงเป็นความร่วมมือของทุกภาคส่วนในชุมชน ซึ่งการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น ผู้วิจัยได้นำโครงร่างหลักสูตรเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบในโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งผลของการประเมิน พบว่าโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น หลังจากนั้นได้นำโครงร่างไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปญญา สังขนันท์ (2560, น.76) ที่ได้นำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตร เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำเอาหลักสูตรไปทดลองใช้ส่งผลให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ในการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวที่ทำคา โรงเรียนเทพสุวรรณชาวยุทธวิทยา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม หลักสูตรมีกิจกรรมที่ต้องนำผู้เรียนเดินทางออกไปนอกโรงเรียน เพื่อไปลงมือปฏิบัติการเรียนรู้จากสถานที่จริง ดังนั้นก่อนออกเดินทาง ครูควรวางแผนยืดหยุ่นเวลาและกำหนดกติกาแก่นักเรียนให้ชัดเจน เพื่อให้ตลอดระยะเวลาในการทำกิจกรรม จะเกิดความเหมาะสม ราบรื่น และเป็นการฝึกกาลเทศะให้แก่นักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง

1.2 นักเรียนสนใจและมีทักษะในการประกอบอาชีพเกี่ยวกับมะพร้าวที่ทำคา อยู่ในระดับดี ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูควรสอนการประกอบอาชีพจากมะพร้าวให้มีความต่อเนื่อง จนนักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริงและในอนาคตนักเรียนสามารถนำมาเป็นอาชีพของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและพัฒนาการทำหลักสูตรท้องถิ่นในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ โดยเน้นที่องค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

2.2 ควรนำกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบนี้ ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร. กาญจนา บุญส่ง ประธานที่ปรึกษาและคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งคอยแนะนำแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคณะกรรมการสอบ ได้แก่ รศ.ดร. กาญจนา บุญส่ง, ดร.ไพรัช มณีโชติ และ ผศ.ดร.อภิชาติ เสนอนันท์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สุดท้ายนี้ ความภาคภูมิใจ ความสำเร็จในชีวิต อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดามารดา บุรพคณาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และประโยชน์อันบังเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้แก่ทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จครั้งนี้และผู้สนใจในการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชูชัย มีนุช. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องตาลโดนดที่บ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- ณภัทร ศิลปคร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องสัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บงกชพร กรุดนาถ. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องสารสกัดสมุนไพรและปฏิกิริยาธรรมชาติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลกลัดหลวง อำเภอยาง่าง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ปริญญญา สังขันธ์. (2560). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง ของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- มัทธินญา บัวชื่น. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การแปรรูปอาหารทะเลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมพงษ์ สรียอง. (2558). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการใช้จากถั่วลิสง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าคา. (2562). *บริบทตำบลท่าคา*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.thakha.go.th/page.php?id=4527>